

anvendelsen af disciplinarmidler efter de gældende regler forudsætter, at der er begået et strafbart forhold.

Lovforslaget indebærer, at der bliver en klar adskillelse af strafansvar og disciplinansvar og at disciplinære sanktioner reserveres for pligtforsømmelser, hvor der af disciplinære grunde er behov for en sanktion, men hvor der ikke er hjemmel til eller behov for straf. Disciplinarmidler vil således fremover i enhver henseende være civilretlige sanktioner, og blandt andet henset hertil foreslås bestemmelser om disciplinarmidler optaget i en ny selvstændig lov, militær disciplinarlov. Forslaget indeholder bestemmelser om formål og anvendelsesområde, hvornår der kan pålægges disciplinansvar, hvilke disciplinarmidler der kan anvendes samt regler for behandlingen af disciplinarsager.

I sommeren 1999 nedsatte forsvarsministeren udvalget til revision af den militære straffe- og retsplejelovgivning. Udvalget fik til opgave at underkaste denne lovgivning samt de dertil knyttede administrative bestemmelser en vurdering med henblik på en mulig revision. I den forbindelse har udvalget skulle vurdere behovet for en særlig straffe- og retsplejelovgivning, herunder de eksisterende regler om disciplinarmidler.

I januar 2004 afgav udvalget sin betænkning nr. 1435/2004 indeholdende forslag til en ny militær straffelov, retsplejelov og disciplinarlov. Ved afgivelsen af betænkningen bestod udvalget af en formand (landsdommer Nils Black) og 18 andre medlemmer udpeget af Advokatrådet, Dansk Røde Kors, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Centralforeningen for Stampersonel, Forretningsudvalgene for værnepligtige (nu værnepligtsrådet), København og Århus universiteter, Folketingets Ombudsmand, Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen.

Udvalgets forslag til militær disciplinarlov er afgivet i enighed bortset fra, at 7 medlemmer ønsker en anden formulering af udkastet til militær disciplinarlov § 4, nr. 4 og 5, og 2 medlemmer ønsker en anden formulering af udkastet til § 6, stk. 2.

Forslaget bygger i det hele på betænkningen og det deri indeholdte lovforslag med bemærkninger og de høringssvar over betænkningen, som Forsvarsministeriet har modtaget, jf. nedenfor under punkterne 3.1.4. og 6.

Ved henvisninger til »betænkningen« menes betænkning nr. 1435/2004 om den militære straffelov, retsplejelov og disciplinarlov.

2. Hovedpunkterne i militær retsplejelov kapitel 15, gældende ret

Bestemmelserne om militære chefers adgang til at anvende disciplinarmidler i militære straffesager findes i militær retsplejelov kapitel 15, jf. §§ 37-44.

Disciplinarmidler er sanktioner, som militære chefer kan anvende i militære straffesager.

Militær retsplejelov § 2 angiver hvilke sager, der er militære straffesager. Eksempelvis skal sager om overtrædelse af militær straffelov begået af militært personel mv., jf. militær straffelov §§ 5 og 6, behandles som militære straffesager. Sager mod hjemsendt personel for lovovertrædelser, der er begået under tjenesten, er ligeledes militære straffesager. Begrebet militær straffesag omfatter endvidere straffesager om overtrædelse af anden lovgivning mod personer, »der hører til det militære forsvar«, når lovovertrædelsen »vedrører tjenesten eller er begået i eller i anledning af tjenesten« eller på militært område eller i anvist kvarter.

Et disciplinarmiddel er som sanktion ikke en straf. Dette er udtrykkeligt fastslået i militær retsplejelov § 37, stk. 1. På den anden side kan disciplinarmidler kun anvendes i tilfælde af pligtstridige forhold, der indebærer en strafbar overtrædelse, jf. § 37, stk. 2. Disciplinarmidler skal anvendes i stedet for mindre straffe, medmindre omstændighederne taler imod. Et disciplinarmiddel er således et alternativ til straf som reaktion på en uhensigtsmæssig adfærd. Begrebet mindre straffe er ikke nærmere defineret men dækker ud fra praksis området for irrettesættelse og bøde samt antagelig også tilfælde, hvor ellers kortere frihedsstraf er forskyldt.

For at et disciplinarmiddel kan pålægges, skal der således objektivt foreligge en strafbar overtrædelse, og gerningsmanden skal subjektivt have begået forholdet med forsæt, eller – hvis strafansvar efter den pågældende bestemmelse også omfatter uagtsomhed – gerningsmanden må antages at have udvist den fornødne uagtsomhed.

Disciplinarmidler kan anvendes i alle militære straffesager, dvs. både ved overtrædelse af bestemmelser i militær straffelov og ved overtrædelse af bestemmelser i den almindelige lovgivning.

Disciplinarmidlerne strækker sig fra belæring og tilrettevisning over arbejde og efterøvelse i fritiden til bl.a. tilbageholdelse på tjenestestedet og overflytning til anden tjeneste, jf. § 38, stk. 1.

Disciplinarmidler kan kun pålægges af bestemt angivne militære foresatte, men ikke af den militære anklagemyndighed (auditøren). Domstolene kan ikke anvende disciplinarmidler i militære straffesager. Et